

بررسی پیش‌نویس قانون ارتقا بازار سرمایه

ویرایش ۹۷/۰۹/۱۷

آذرماه ۱۳۹۸

فهرست مطالب مورد بررسی

- ❖ مواد مربوط به تعاریف و کلیات
- ❖ مواد مربوط به حسابرس و بازرس قانونی
- ❖ مواد مربوط به امور کیفی و انضباطی
- ❖ مواد مربوط به اطلاع‌رسانی و افشای اطلاعات
- ❖ مواد مربوط به حاکمیت شرکتی
- ❖ مواد مربوط به شرکت سپرده‌گذاری و تسویه وجوه
- ❖ پیشنهادات

مواد مربوط به تعاریف و کلیات

تعدد قوانین و اصلاح قوانین قبلی در قالب قانون جدید و تنزل قانون به آیین نامه

❖ تعدد متون قانونی راجع به بازار سرمایه

- نیاز به تجمیع کلیه قوانین بازار سرمایه تحت عنوان یک قانون
- بخش مهمی از این قانون به اصلاح مواد قانونی قوانین سابق اختصاص دارد.
- ۱۹ ماده به اصلاح قانون بازار اوراق بهادار و قانون توسعه ابزارها می پردازد.

❖ عدول قانون حاضر از قانونی که موجد و تعریف کننده ساختار بازار سرمایه است

- تنزل مقررات قانونی پیش بینی شده تا حد تبیین مواردی که باید در آیین نامه ها یا مقررات مصوب سازمان یا شورا تعریف شود (نظیر ماده ۱۳ در خصوص عرضه محصولات در بورس کالا، ماده ۱۷ در خصوص وظائف و اختیارات متولی دارایی)

ماده ۱: تعریف ارزشیاب

- ماده ۱: اصلاح بندهای ۲۱ و ۲۳ و ۳۲ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار
- ارزشیاب: شخص حقوقی ثبت شده نزد سازمان است که بر اساس دستورالعملی که به تصویب هیئت مدیره سازمان میرسد، نسبت به ارزشیابی اوراق بهادار و داراییهای مالی اقدام می کند.
- تغییر **ارزشیاب** از شخص حقیقی به حقوقی تحت نظارت سازمان باعث ایجاد تعارض با نقش و جایگاه کارشناسان رسمی دادگستری خواهد بود.

ماده ۳: تعریف شرکت اصلی و فرعی، کنترل، شخص وابسته

- ▶ **شرکت اصلی:** شرکتی است که بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت دیگر را مالک است.
- ▶ **شرکت فرعی:** شرکتی است که تحت مالکیت شرکت اصلی موضوع بند ۳۷ است.
- ▶ **کنترل:** رابطه بین دو **شرکت** است که به موجب آن اکثریت اعضای هیئت مدیره یک **شرکت** توسط دیگری تعیین یا برکنار می‌شود یا **شرکتی** حق رأی لازم برای تصمیمگیری در مجامع **شرکت** دیگر را بر عهده دارد.

تعریف مجدد و ناقص مفاهیمی که در استانداردهای حسابداری تعریف شده‌اند.

اشخاص حقیقی دارای نفوذ و کنترل در این تعریف دیده نشده‌اند

در قانون‌گذاری بایستی از الفاظ دقیق و حقوقی استفاده شود. شرکت یکی از انواع اشخاص حقوقی است.

ماده ۴: رئیس سازمان به عنوان عضو شورای پول و اعتبار

❖ ماده ۴: متن ذیل به عنوان تبصره ۳ به ماده ۹ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران الحاق میشود:

«تبصره ۳ - رئیس سازمان، به عنوان عضو شورای پول و اعتبار تعیین میشود».

ترکیب شورای پول و اعتبار در ماده ۱۸ قانون پولی و بانکی تعریف

شده و تغییر مفاد قانون مذکور در این قانون موضوعیت ندارد

ماده ۵: مصونیت سازمان و مأموران

❖ ماده ۵: تصمیمات و اقدامات سازمان در مقام نظارت بر بازار سرمایه و تنظیم گری آن مشمول **فراز پایانی** ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ بوده و سازمان و مأموران آن مصون از هرگونه ادعا و تعقیب حقوقی و قضایی هستند.

ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی - کارمندان دولت و شهرداریها و مؤسسات وابسته به آنها که به مناسبت انجام وظیفه عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی خساراتی به اشخاص وارد نمایند شخصاً مسئول جبران خسارت وارده می باشند ولی هر گاه خسارات وارده مستند به عمل آنان نبوده و مربوط به نقص وسایل ادارات و یا مؤسسات مزبور باشد در این صورت جبران خسارت بر عهده اداره یا مؤسسه مربوطه است ولی در مورد اعمال حاکمیت دولت هر گاه اقداماتی که بر حسب ضرورت برای تأمین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود دولت مجبور به پرداخت خسارات نخواهد بود.

تعاریف و کلیات

❖ ماده ۳۳: از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، هیئت مدیره هر شرکت سهامی خاصی که تعداد سهامداران آن بیش از دویست شخص و مجموع سرمایه آن بیش از دویست میلیارد ریال باشد، بدون رعایت تشریفات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در خصوص تبدیل، موظف به تبدیل آن به شرکت سهامی عام و ثبت نزد سازمان است.

عبارت "بدون رعایت تشریفات لایحه قانونی اصلاحی از قانون تجارت" صحیح نیست و پیشنهاد می شود عبارت "با رعایت لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت" جایگزین گردد.

لازم است در این قسمت مقرراتی ناظر بر تبدیل سایر انواع شرکت‌ها به شرکت سهامی عام وجود داشته باشد

❖ ماده ۳۴: شرکت سهامی عامی که سهام آن مشمول ثبت نزد سازمان است، قابل تبدیل به شرکت سهامی خاص نیست مگر با موافقت همه سهامداران یا با رأی موافق اکثریت مطلق سهامداران شرکت با تضمین خرید سهام اقلیت توسط سهامداران عمده.

در این ماده به جای عبارت "شرکت سهامی خاص" عبارت "سایر انواع شرکت‌های تجاری" جایگزین شود.

ماده ۱۴: دریافت مالیات از سود خرید و فروش

مواد ۱۳ تا ۲۳ به موضوعات مالیاتی پرداخته است که بهتر است این مواد در قالب اصلاحیه و الحاقیه در متون قوانین مالیاتی (قانون مالیات های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش افزوده) جانمایی شوند.

ماده ۱۴: سهام و حق تقدم سهام شرکتها در بورسها یا بازارهای خارج از بورس، مشمول مالیات سود ناشی از معاملات که از تفاوت میانگین قیمت فروش و میانگین قیمت خرید با در نظر گرفتن حجم هر معامله بدست می آید، به مأخذ یک درصد خواهد بود و از این بابت وجه دیگری به عنوان مالیات بر درآمد و نقل و انتقال سهام و حق تقدم سهام و مالیات بر ارزش افزوده خرید و فروش مطالبه نخواهد شد.

ادامه در اسلاید بعد

ادامه ماده ۱۴

❖ اهم مواردی که باید در نگارش این ماده لحاظ شود به شرح زیر است:

- عدم وجود زیرساخت لازم برای محاسبه و برداشت مالیات از محل منابع مؤدی (سرمایه‌گذار) و واریز آن به حساب سازمان امور مالیاتی توسط شرکت سپرده‌گذاری پس از انجام هر معامله و در عین حال عدم امکان اخذ دوره
- روش پیشنهادی توجهی به معاملاتی که منجر به زیان مؤدی می‌شود، ندارد. چنین رویکردی این روش اخذ مالیات را از مفهوم مالیات بر درآمد دور می‌کند.
- مشخص نبودن روش محاسبه مالیات در خصوص فروش سهام و حق تقدیم‌هایی که به واسطه افزایش سرمایه شرکت از محل‌های متفاوت است.

ادامه در اسلاید بعد

ادامه ماده ۱۴

- مشخص نبودن تکلیف اوراق بهادار تحت مالکیت سرمایه گذار که از اعمال اختیارات اوراق مشتقه حاصل شده است.
- عدم پیش بینی هیچ بخشودگی و معافیت مبتنی بر دوره زمانی نگهداری سهام که موجب از بین رفتن امکان اعطای بخشودگی‌ها و معافیت‌ها در قالب مشوق‌های مالیاتی به منظور تشویق الگوهای مطلوب سهامداری می‌شود.

پیشنهاد: حذف این بند و حفظ وضعیت اخذ مالیات از معاملات سهام در شکل کنونی با نرخ کمتر
چرا که در صورت پذیرش اصل مالیات بر سود حاصل از معاملات سهام به احتمال زیاد مجلس نرخ مالیات را از یک درصد بالاتر در نظر خواهد گرفت و این مساله بر روی مزیت بازار سرمایه نسبت به سایر بازارها آثار منفی جدی به همراه دارد

ماده ۲۲: معافیت مالیاتی تجدید ارزیابی

افزایش بهای ناشی از ارزیابی داراییهای اشخاص حقوقی به ارزشهای منصفانه، با رعایت استانداردهای حسابداری ملی یا استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست و هزینه کاهش بهای آن و یا هزینه استهلاک ناشی از افزایش بهای آن نیز به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی **نمی‌شود**.

عبارت "در صورتی که ظرف ۲ سال از ارزیابی به سرمایه شرکت تبدیل شود" پیش از "مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست" افزوده شود و در انتهای ماده کلمه "نمی‌شود" به "می‌شود" تغییر کند.

ماده ۱۸: افشای اطلاعات و جبران خسارت وارد به سرمایه‌گذاران

❖ کلیه اشخاص تحت نظارت باید گزارشها، صورتهای مالی و سایر اطلاعات، اسناد و مدارک بااهمیت را طبق استانداردهای حسابداری و گزارش‌دهی مالی و دستورالعمل‌های مصوب سازمان تهیه، ارائه و مطابق مقررات مصوب سازمان، افشا کنند. افشای اطلاعات توسط یا از طریق سازمان به منزله تأیید صحت اطلاعات نیست.

تبصره- در صورت افشا یا ارائه اطلاعات خلاف واقع یا ناقص در اثر فعل، ترک فعل، قصور، تقصیر یا تخلف اشخاص تحت نظارت، بازرس یا حسابرس یا مشاوران حقوقی آنها، اشخاص مذکور مسئول جبران زیان وارده به سرمایه‌گذاران خواهند بود.

اگر منظور از عبارت «اشخاص مذکور» شخصیت حقوقی باشد، جبران خسارت را باید شخصیت حقوقی تقبل کند و عملاً هزینه آن را سهامداران شخصیت حقوقی که نقشی در مدیریت شخصیت حقوقی نداشته‌اند باید پرداخت کنند

مواد مربوط به حسابرس و بازرس قانونی

ماده ۳۱: پرداخت حق الزحمه حسابرس

❖ ماده ۳۱: اشخاص تحت نظارت مکلفند حق الزحمه بازرس و حسابرس را به حساب سازمان حسابرسی یا جامعه حسابداران رسمی واریز و پس از صدور گزارش توسط بازرس یا حسابرس، حق الزحمه به تشخیص مراجع فوق به حساب حسابرس و بازرس قانونی واریز خواهد شد.

هدف از این ماده چیست؟

آیا سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی با آن موافقت می‌کنند؟

واریز حق الزحمه به تشخیص سازمان می‌تواند موجب تاخیر در پرداخت به حسابرسان شود.

تکلیف قراردادهای فیما بین حسابرسان و ناشران چیست؟

آیا مسائل قانونی و مالیاتی در خصوص این دریافت و پرداخت‌های سه جانبه دیده شده است؟

مواد مربوط به امور کیفی و انضباطی

مواد ۳۹ تا ۴۱

❖ ماده ۳۹ و ۴۰: درجه‌بندی مجازات های انضباطی و اقدامات ترمیمی و اصلاحی

پیشنهاد به حذف به علت عدم ضرورت (بهتر است این موارد در مقررات انضباطی پیش بینی شود)

❖ ماده ۴۱: ماده زیر جایگزین ماده ۳۵ قانون بازار اوراق بهادار می شود:

هیأت‌های رسیدگی به تخلفات مستقر در سازمان، به تخلفات انضباطی مستوجب مجازات درجه سه و بالاتر اشخاص تحت نظارت و تشکلهای خودانتظام تحت نظارت سازمان، به تخلفات مستوجب مجازات درجه یک و دو اعضای خود مطابق این قانون و مقررات مربوطه رسیدگی می‌کنند.

ماده ۳۵ قانون بازار اوراق بهادار: هیأت مدیره بورس به تخلفات انضباطی کارگزاران، کارگزار / معامله‌گران، بازار گردانان، ناشران و سایر اعضای خود از هر یک از مقررات این قانون یا آئین نامه‌های ذی‌ربط طبق آئین نامه انضباطی خود رسیدگی مینماید. رأی بورس به مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ قابل تجدید نظر در سازمان می‌باشد. رأی سازمان قطعی و لازم‌الاجراء می‌باشد

ایراد: تغییر عمده در فرآیند رسیدگی به تخلفات در بازار سرمایه بدون توجه به اصل تفکیک قوا و اختیارات. واضح، مجری و ناظر بر اجرای مقررات، سازمان است که خود و بدون دخالت دیگر ارکان در خصوص تخلفات مهم بازار سرمایه هم مقررات وضع میکند، هم انشای رأی مینماید و هم رأی صادره را اجرا میکند، آن هم بی آنکه امکان اعتراض و دادخواهی موثری از اقدامات آن وجود داشته باشد.

پیشنهاد: اعاده به وضعیت سابق ماده ۳۵ قانون بازار اوراق بهادار که در آن اصل تفکیک قضاوت از اجرا و تقنین رعایت شده است، پیشنهاد میشود.

ماده ۴۶: قصد و عمد در ارتکاب تخلف

❖ ماده ۴۶: در ارتکاب تخلف وجود قصد ارتکاب تخلف یا عمد در نقض مقررات شرط نیست و صرف وقوع تخلف بدون معاذیر قانونی، مرتکب را مستوجب مجازاتهای پیش‌بینی شده مطابق این قانون میگرداند.

ایراد: عمد و قصد، شرط تخلف قلمداد نشده است و صرف وقوع را برای اطلاق تخلف کافی میداند که با مقررات کنونی مصوب سازمان هم تناسبی ندارد. در بسیاری از تخلفات قصد، شرط دانسته شده است و در بسیاری موارد فقدان قصد و سوءنیت، از جهات مخففه اعلام شده است.

پیشنهاد: این ماده به علت عدم سازگاری با اصول تنظیم مقررات انضباطی حذف شود.

ماده ۴۸: تجدیدنظرخواهی آرای هیات داورى

❖ ماده ۴۸: تبصره ۵ متن ماده ۳۷ قانون بازار اوراق بهادار به شرح زیر اصلاح و تبصره ۶ به ماده مزبور الحاق میشود:

❖ «تبصره ۵ - به غیر از آراء صادره توسط هیأت داورى در مورد آن دسته از دعاوى که مبلغ خواسته یا ارزش آن معادل یا کمتر از یک میلیارد ریال باشد، سایر احکام و **قرارهای نهایی** هیأت داورى برای اشخاص مقیم کشور ظرف بیست روز و برای اشخاص مقیم خارج از کشور ظرف **یک ماه** قابل تجدیدنظرخواهی نزد هیأت تجدیدنظر داورى میباشد. آراء صادره، قطعی و لازم‌الاجرا بوده و از طریق دواير اجراى ثبت و اجراى احکام دادگاهها اجرا میگردد.

قرار قاطع دعوا

دو ماه
(مطابق آیین
دادرسی مدنی)

❖ تبصره ۶ - شعب هیأت داورى با تصویب شورای عالی بورس و موافقت هیئت وزیران تشکیل خواهد شد. اعضای اصلی و علی‌البدل شعب، با رعایت ترتیبات این ماده، تعیین میگرددند.»

ماده ۵۲: درخواست سازمان در حکم درخواست مرجع قضایی

❖ ماده ۵۲: استعلامها و درخواست ارائه اسناد، مدارک و اطلاعات توسط هیأت داورى که مورد تأیید قضات پرونده قرار گرفته باشد، در حکم استعلام مراجع قضایی است.

ایراد: حاوی اختیارات گسترده‌ای برای سازمان است و سازمان میتواند به استناد این ماده هرگونه اطلاعات مالی راجع به هر شخصی، از هر مرجعی و در هر دوره زمانی را مطالبه کند. از سوی دیگر در حال حاضر هم سازمان از اختیارات لازم جهت دریافت اطلاعاتی که برای انجام تکمیل تحقیقات ضروری است برخوردار است.

پیشنهاد: حذف این ماده به علت دادن اختیارات فراتر از نیاز به سازمان که می تواند موجب سلب اعتماد عمومی سرمایه‌گذاران به بازار سرمایه شود

ماده ۵۵: مصادیق دارای وصف کیفری

❖ ماده ۵۵: صدر ماده ۴۹ «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران» به شرح ذیل اصلاح و تبصره ذیل به بند ۲ آن اضافه میگردد. همچنین بندهای زیر به ماده مزبور اضافه و ماده ۵۰ نسخ می‌گردد:

«هر شخصی مباشرتاً یا به وسیله دیگری مرتکب یکی از رفتارهای زیر شود، به حبس تعزیری درجه شش و در صورت تحصیل سود یا دفع ضرر، به جزای نقدی معادل یک تا سه برابر سود به دست آمده یا زیان متحمل نشده نیز محکوم خواهد شد»

۵. تجزیه معاملاتی که مشمول سقف است به معاملات کوچک‌تر توسط کارگزار بدون اذن مشتری،

۶. استفاده از اطلاعات مشتریان برای انجام معامله به نفع خود یا دیگری.

۷. معامله اوراق بهادار توسط کارگزار به نام خود یا دیگری بدون رعایت ترتیب سفارش‌ها که این سفارش‌ها نوعاً بر قیمت اوراق بهادار تاثیر گذار است.

۸. استفاده از اموال یا وجوه سپرده شده در راستای انجام وظایف حرفه‌ای، برخلاف مقررات به نفع خود یا دیگری و یا به ضرر مالکین یا متصرفین،

۹. تاخیر بیش از سه ماه در افشاء یا ارائه اطلاعات بدون وجود معاذیر قانونی.

یک تخلف انضباطی است و به علت دشواری اثبات جرم وصف کیفری برای آن معقول نیست

از مصادیق خیانت در امانت است که نیاز به جرم‌انگاری مجزا نیست

ماده ۵۶: مجازات شخص حقیقی و حقوقی

❖ ماده ۵۶: عبارت ذیل به انتهای ماده ۵۱ «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران» اضافه میشود:

❖ «در صورت ارتکاب جرائم و **تخلفات** مندرج در این قانون در راستای منافع شخص حقوقی، مجازاتهای مقرر در ماده ۲۰ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱) بر شخص حقوقی اعمال خواهد شد. این امر مانع از مجازات شخص حقیقی نیست».

پیشنهاد: حذف عبارت "تخلفات" از متن ماده. زیرا ماده ۲۰ قانون مجازات اسلامی ناظر بر امور کیفری است و توسعه آن به امور انضباطی فاقد وجهت است.

مواد مربوط به اطلاع رسانی و افشای اطلاعات

ماده ۷: توقف عرضه اوراق بهادار در اثر ظن سازمان

❖ ماده ۷: ماده ۴۴ قانون «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران» به شرح زیر اصلاح میشود:

«سازمان میتواند در صورت **ظن** به ارائه اطلاعات خلاف واقع، ناقص یا گمراه کننده از طرف ناشر در بیانیه ثبت یا اعلامیه پذیرهنویسی، عرضه عمومی اوراق بهادار را در هر مرحله‌ای که باشد، متوقف کند.»

آگاهی

اعمال نظر سلیقه‌ای بدون در اختیار داشتن مستندات و اطلاعات کافی باعث کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران خواهد شد

ماده ۲۶: افشای اطلاعات سهامداران عمده

هدف چیست؟

هر شخصی که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، از جمله از طریق اشخاص وابسته، مالک بیش از ده درصد سهام یا اوراق بهادار مبتنی بر سهام هر یک از شرکتهای پذیرفته شده در یکی از بورسها یا بازارهای خارج از بورس شود و پس از آن در صورتیکه در هر زمان میزان سهام چنین شخصی، پنج درصد نسبت به میزان سهام قبلی افزایش یابد یا اینکه در هر زمان میزان سهامداری آن به کمتر از حد نصابهای مذکور برسد، باید حداکثر ظرف سه روز کاری از زمان تملک، سازمان، ناشر و عموم را از این تغییر مالکیت آگاه سازد. همچنین، چنین سهامداری ملزم است، مطابق دستورالعملی که به تصویب هیات مدیره سازمان میرسد، ظرف مدت مزبور، اطلاعاتی شامل اطلاعات زیر و نیز سایر اطلاعات تکمیلی که ممکن است سازمان لازم بداند را به مرجع مزبور ارائه دهد:

الف) هویت، اقامتگاه و تابعیت مالکان و تعداد سهام یا اوراق بهادار مبتنی بر سهام این ناشر که در اختیار هر یک از مالکان قرار دارد.

ب) منبع تامین و مقدار پول یا سایر اموالی که برای خرید اوراق بهادار مذکور استفاده شده یا خواهد شد. در صورتیکه بخشی از ثمن خرید، از دیگران قرض گرفته شده است یا به طریق دیگری به منظور تملک این اوراق بهادار به دست آمده است، توصیفی از معامله و نام طرفین آن صورت پذیرد. مگر اینکه تامین منابع مالی به موجب وامی است که از طریق رویههای معمول بازرگانی از بانک اخذ شده است.

ج) اگر هدف از خرید سهام به دست گرفتن کنترل ناشر باشد، هرگونه برنامه برای انحلال، ادغام یا فروش داراییهای ناشر یا هرگونه تغییر عمده دیگری در کسب و کار یا ساختار شرکت.

د) اطلاعات در خصوص هرگونه قراردادهای، توافقات، یا تفاهمنامهها با هر شخصی راجع به سهام یا اوراق بهادار مبتنی بر سهام ناشر، همراه با اعلام جزئیات آن.

ایرادات ماده ۲۶

- با توجه به دسترسی سازمان به سامانه‌های اطلاعاتی مختلف، اعلام عمومی نام و مشخصات مالکان عمده سهام باید به صورت خوکار و سیستمی انجام شود نه توسط اشخاص
- متن ماده به نحوی است که برای سازمان این امکان وجود دارد که حتی اطلاعات بیشتری را مطالبه کند. مکلف کردن اشخاص به ارائه اطلاعات به موجب مصوبه سازمان که هر زمان ممکن است تغییر کند با فلسفه محرمانه بودن اطلاعات مالی و تجاری اشخاص سازگار نیست، ضمن اینکه در این ماده معلوم نیست که چه بخشی از این اطلاعات در اختیار سازمان قرار می‌گیرد و چه بخشی برای عموم و ناشر منتشر می‌شود

پیشنهادات اصلاحی ماده ۲۶

پیشنهاداتی در راستای تحقق اطلاع عموم از هویت و برنامه های آتی سهامداران عمده شرکت و پرهیز از ایجاد محدودیتهای غیرضروری در خصوص حقوق مالکانه سرمایه گذاران:

1. سازمان بورس و یا نهادی که این وظیفه به آنها تفویض خواهد شد، مکلف است تا نسبت به افشای عمومی نام و میزان مالکیت سهامداران حقیقی و حقوقی که مالک بیش از ۱۰ درصد سهام قابل معامله هر شرکت پذیرفته شده در بورسها یا بازارهای خارج از بورس هستند، اقدام کنند. این فهرست در مورد هر شرکت به صورت هفتگی به روزرسانی خواهد شد.
2. هر سهامداری که دارای شرایط فوق باشد، مکلف است ظرف ۳ روز از تاریخ انتشار عمومی نام خود و بر طبق فرمهای مصوب سازمان، نسبت به انتشار برنامه های آتی خود در خصوص مشارکت در مدیریت شرکت، تلاش جهت به دست آوردن بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت، ادغام یا انحلال شرکت و تغییر در میزان سرمایه شرکت را به اطلاع عموم برساند.
3. عدم افشا و یا تخلف از موارد اعلام شده، در صورت قصد اضرار به سایر سهامداران تخلف محسوب می شود و متخلف باید خسارات وارده به سایر سهامداران را جبران نماید.
4. عدم افشا و یا عدول از موارد اعلام شده تاثیری بر امکان انجام معامله و صحت معاملات انجام شده ندارد.

مواد مربوط به حاکمیت شرکتی

مواد ۲۷ تا ۲۹

❖ ماده ۲۷: در مجامع عمومی، وکالت در اعمال حق رأی تنها با وکالتنامه رسمی صحیح و هر وکالت تنها برای اعمال حق رأی در یک دوره مالی قابل پذیرش است.

پیشنهاد: حذف کلمه "صحیح" و اضافه کردن عبارت "برای سهامداران حقیقی" بعد از عبارت "حق رأی"

❖ ماده ۲۸: حداقل یک نفر از اعضای هیئت مدیره شرکتهای ثبت شده نزد سازمان باید توسط سهامداران خرد که حداقل ۱۰٪ سهام شرکت را در تملک دارند انتخاب شده و اکثریت آنها غیرموظف باشند. رئیس هیئت مدیره این شرکتها از بین اشخاص غیرموظف هیئت مدیره انتخاب میشود و نمیتواند بدون موافقت بیش از ۹۰٪ سهامداران همزمان مدیریت عامل شرکت را نیز بر عهده داشته باشد.

پیشنهاد: فقدان مکانیسم مناسبی برای اجرای این ماده مقررات قانون تجارت را بر هم میزند بی آنکه معلوم باشد قابلیت اجرایی دارد یا خیر لذا در این خصوص می توان ناشران را به تشکیل باشگاه سهامداران خرد ملزم کرد.

❖ ماده ۲۹: مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره شرکتهای سهامی عام که اسامی آنها در روزنامه رسمی درج شده است، تا هنگامی که تغییرات راجع به آن ها در روزنامه رسمی منتشر نشده باشد، در مقابل اشخاص ثالث مسئول امور و اداره شرکت محسوب خواهند شد.

پیشنهاد: حذف این ماده چرا که در خصوص مسئولیت مدیران سابق شرکت تا انتخاب مدیران جدید در ماده ۱۳۶ لایحه اصلاحی قسمتی از قانون تجارت تصریح شده است. همچنین این ماده چه کمکی به حل معضل فعلی طولانی بودن فرآیند ثبت تغییرات نهادهای مالی می کند؟ باقیماندن مدیران قبلی در هیات مدیره شرکت می تواند منافع سهامداران را به خطر بیاندازد.

ماده ۳۰: ممنوعیت عضویت در هیات مدیره بیش از ۵ شرکت

❖ ماده ۳۰: اعضای موظف هیئت مدیره شرکتهای ثبت شده نزد سازمان نمی‌توانند در شرکتی دیگر مدیرعامل یا عضو موظف هیئت مدیره باشند. اعضای حقیقی موظف یا غیر موظف هیئت مدیره میتوانند اصالتاً و یا به نمایندگی از اشخاص حقوقی، حداکثر در **چهار** شرکت دیگر به عنوان عضو غیرموظف هیئت مدیره فعالیت کنند.

این ماده عیناً در دستورالعمل حاکمیت شرکتی مصوب ۱۳۹۷/۰۴/۲۷ هیات مدیره سازمان (تبصره ۶ ماده ۴) دیده شده است با این تفاوت که در آنجا محدودیت ۳ شرکت است.

مکانیسم اعمال این محدودیت باید به صورت سیستمی از سوی اداره ثبت شرکتهای اجرایی شود؟

این ماده با قانون اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در تعارض است.

ماده ۳: استقلال و عضو مستقل هیات مدیره

عضو مستقل شخصی است که تمام ویژگی‌های زیر را داشته باشد

حوی تعریف استقلال و عضو مستقل هیات مدیره در بند ۳۶ که قرار است به ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار اضافه شود با بند ۶ ماده ۱ دستورالعمل حاکمیت شرکتی

شرایط استقلال: فقدان هرگونه رابطه یا منافع مستقیم یا غیرمستقیم که بر تصمیم‌گیری مستقل و بی‌طرفانه شخص اثرگذار باشد به‌گونه‌ای که موجب جهت‌گیری وی به سمت منافع شخص یا گروه خاصی از سهامداران شرکت یا سایر ذینفعان شود و نیز سبب عدم رعایت یکسان منافع سهامداران یا صرفه و صلاح شرکت گردد. صادیقی است که هر یک از شرایط زیر را داشته باشد: شرایط استقلال برای شخص می‌شود:

تا دو سال

بیش از ۵ درصد درآمد عملیاتی

الف) مالک بیش از پنج درصد سهام شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،
ب) طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، طرف قرارداد یا دارای معاملات یا روابط تجاری با اهمیت مستقیم یا غیرمستقیم با شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

ج) طی مدت دو سال اخیر (قبل از انتخاب)، دارای هرگونه مسئولیت اجرایی و رابطه استخدامی در شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

مدیر عامل و اعضای هیات مدیره

د) دارای رابطه سببی یا نسبی (درجه اول از طبقات اول و دوم) با مدیران اصلی شرکت باشد،

ه) در کسب و کاری که ماهیتا مشابه کسب و کار شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن است، فعالیت داشته باشد،

و) طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، جزء مدیران موسسه حسابرسی یا تیم حسابرسی مستقل شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

ز) منافع یا رابطه تجاری مشترک با اهمیتی با مدیران اصلی شرکت، در سایر شرکت‌ها داشته باشد،

ح) منتخب سهامدار عمده (شخص حقیقی منتخب وی، یا «شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص یا سهامداران عمده وی») باشد، و

ط) در ده سال اخیر (قبل از انتخاب) بیش از سه دوره بیست و چهار ماهه اعم از متوالی یا متناوب عضو هیات مدیره یا مدیرعامل شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد.

دستورالعمل
حاکمیت
شرکتی

قانون ارتقا
بازار سرمایه

مواد مربوط به شرکت سپرده‌گذاری و تسویه و پایاپای

مواد راجع به سپرده گذاری، تسویه و پایاپای

❖ ماده ۳۶: نظام تسویه و پایاپای معاملات در بورس، انتقال مالکیت در مقابل پرداخت است. سازمان میتواند با فراهم کردن زیرساختهای لازم و تشکیل نهاد طرف معامله مرکزی، نظام تسویه و پایاپای معاملات را از طریق «طرف معامله مرکزی» انجام دهد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است همکاری لازم برای اجرای مفاد این ماده را با سازمان به عمل آورد.

عدم نیاز به این قانون زیرا ماده ۵۲ نهاد مالی جدیدی را تعریف می کند که با قوانین کنونی، شورا هم چنین صلاحیتی دارد و نیازی به تعریف نهاد مزبور در قانون نیست.

❖ ماده ۳۷: وجه مربوط به خرید اوراق بهادار و کالا تنها به حساب معاملاتی واریز میشود و عملیات تسویه با شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه فقط از طریق این حساب انجام خواهد شد. شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه مکلف است پس از تأدیه بدهی های دارنده اوراق و وجوه در بازار سرمایه باقی مانده را به خود شخص مسترد یا در صورت صدور آرای قضایی باقی مانده را در اجرای آرا پرداخت نماید.

این ماده نیز روش جدیدی از تسویه و پایاپای را ارائه می کند که تعیین آن توسط سازمان در مقررات و دستورالعمل ها میسر است.

پیشنهادات

تغییر در ترکیب شورای بورس

❖ به منظور حفظ ماهیت غیردولتی شورای عالی بورس و ارتقای نقش فعالان بازار و تشکل‌های حرفه‌ای بازار سرمایه در شورا موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

• اصلاح تبصره ۲ ماده ۳ قانون بازار اوراق بهادار

تبصره ۲ ماده ۳ قانون: مدت مأموریت اعضای موضوع بندهای (۷)، (۸) و (۹) پنج سال است و آنان را نمیتوان از میان اعضای هیأت مدیره و کارکنان سازمان انتخاب کرد و «این ممنوعیت برای کارکنان و اعضای سابق هیأت مدیره سازمان برای مدت ۵ سال از تاریخ قطع همکاری با سازمان ادامه خواهد داشت»

• اصلاح بند ۴ ماده ۳ قانون بازار اوراق بهادار

بند ۴ ماده ۳ قانون: رؤسای اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و ~~اتاق تعاون~~

• اصلاح بند ۷ ماده ۳ قانون بازار اوراق بهادار

بند ۷ ماده ۳ قانون: یک نفر نماینده از طرف هر یک کانونها.

• افزودن تبصره ۵ به ماده ۳ قانون بازار به عنوان نحوه انتخاب سه عضو خبره مالی

"در راستای اجرای بند ۸ این ماده، تشکل‌های حرفه‌ای بازار سرمایه اشخاص مدنظر خود را که باید حداقل سابقه ۱۰ سال متوالی و یا ۱۵ سال متناوب فعالیت در نهادهای مالی یا تشکل‌های خودانتظام بازار سرمایه را داشته باشند، حداقل ۱۵ روز پیش از برگزاری جلسه هیأت وزیران که به این منظور برگزار می‌شود، کتباً به وزیر امور اقتصادی و دارایی معرفی کنند."

امکان اعتراض به تصمیمات سازمان و تعیین ترتیبات رسیدگی با شورای بورس

❖ افزودن تبصره ۲ به ماده ۴ قانون بازار اوراق بهادار با این مضمون:

"کلیه مصوبات و تصمیمات سازمان از نظر مطابقت با قوانین و مقررات لازم الاجرا ظرف یک ماه از انتشار و یا ابلاغ به ذینفع، قابل اعتراض و رسیدگی شکلی در شورا باشند و در صورت وارد بودن اعتراض، شورا پس از نقض، تصمیم و یا مصوبه مورد اعتراض را با ذکر جهات نقض به هیات مدیره سازمان جهت اتخاذ تصمیم شایسته اعاده خواهد کرد.

تفکیک مرجع صدور مجوز شکل های خود انتظام و نهادهای مالی

❖ اصلاح بند ۶ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار

- شکل خودانتظام: تشکلی است که برای حسن انجام وظایفی که به موجب این قانون بر عهده دارد و همچنین برای تنظیم فعالیتهای حرفهای خود و انتظام بخشیدن به روابط بین اعضاء، مجاز است ضوابط و استانداردهای حرفهای و انضباطی را که لازم میداند، با رعایت این قانون، وضع و اجراء کند. «اساسنامه شکل های خودانتظام به تصویب شورا می رسد»

❖ اصلاح قانون بازار به نحوی که صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت **تامین سرمایه** از ذیل وظائف شوار حذف و صدور، تعلیق و لغو مجوز فعالیت **کانونها** به عهده شوار قرار گیرد.

دبیرخانه مستقل شورای بورس

- دبیرخانه شورای عالی بورس زیر نظر یک نفر دبیر و با تعداد کافی کارشناس مستقل از سازمان بورس تعریف و تشکیل شود و بودجه دبیرخانه مزبور از محل بودجه سازمان تامین شود و کارکنان دبیرخانه شورا از نظر محدودیت‌ها مانند کارکنان سازمان باشند. تشکیلات و نحوه عملکرد دبیرخانه مزبور باید به پیشنهاد شورا به تایید هیات وزیران برسد.

اصلاح شرایط عضویت در هیات مدیره سازمان و محدودیت حضور مدیران و کارکنان سازمان در نهادهای مالی فعال و نحوه رسیدگی به تخلفات آنها

- ❖ الزام به دارا بودن حداقل دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته های مدیریت، اقتصاد یا حسابداری باشند و حداقل ۵ سال متوالی و یا ۱۰ سال متناوب سابقه فعالیت در نهادهای مالی یا تشکلهای خودانتظام فعال در بازار سرمایه برای عضویت در هیات مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار
- ❖ منع انتقال مدیران و کارکنان سازمان به نهادهای و تشکلهای خود انتظام فعال در بازار برای مدت معین
- ❖ تدوین و آیین نامه رسیدگی به تخلفات مدیران و کارکنان سازمان بورس توسط شورای عالی بورس و تصویب آن توسط هیات وزیران

افزایش اختیارات سازمان نظیر ورود به عنوان شاکی در برخی جرایم و محدود یا ممنوع معامله کردن سهامداران

❖ در مورد آن دسته از جرایم که به علت گستردگی جرم و یا تعداد بالای بزه دیدگان، سلامت بازار را معرض تهدید است، سازمان باید حق اعلام جرم در مراجع قضایی و پیگیری پرونده را داشته باشد.

❖ در صورت طرح دعوی ورشکستگی علیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس‌ها و یا اعلام ورشکستگی توسط شرکت‌های مزبور و همچنین در صورت اعلام جرم مبنی بر ورشکستگی به تقصیر یا تقلب، سازمان بورس به عنوان عضو ناظر انتخاب شود و بر روند تصفیه شرکت‌های مزبور نظارت داشته باشد

ملزم کردن سازمان به اظهار نظر در موارد مربوطه در مدت معین

❖ به جز در مواردی که در قوانین برای اظهار نظر سازمان زمان معینی تعیین شده است، سازمان مکلف شود نسبت به اظهار نظر در خصوص اموری که قانوناً وظیفه اظهار نظر در آنها به سازمان واگذار شده است، حداکثر ظرف دو ماه نظر خود را اعلام نماید. و در صورت عدم رعایت، سازمان مسئول جبران خسارت وارده به شخص زیان دیده باشد

استقلال و اختیارات کانون‌ها

❖ کانون‌ها به صورت نهادهای مستقل فعالیت نمایند و مصوبات و تصمیمات آنها در چارچوب قوانین و اساسنامه برای اعضای کانون‌ها لازم‌الرعایه باشد.

❖ سازمان و سایر تشکل‌های بازار، از موازی کاری در امور که به موجب قانون یا اساسنامه به کانون‌ها واگذار شده است پرهیز کنند.

❖ مکانیسمی برای اعتراض سازمان به مصوبات کانون‌ها و رسیدگی به آن با نظارت شوار تعریف و اجرایی شود.

❖ حضور نمایندگان کانون‌ها در فرآیند تایید صلاحیت مدیران نهاد مالی که می‌خواهند به عضویت آن کانون درآیند.

پیشنادهایی در خصوص ارائه مواد قانونی جدید

❖ محدودیت سهامداری بورس‌ها و شرکت سپرده‌گذاری در یکدیگر و ممنوعیت سازمان به سهامداری در این شرکت‌ها و انتشار سهام ممتاز

❖ الزام سازمان به افشای عمومی بودجه سازمان بورس و اوراق بهادار پس از تصویب شورا

با سپاس از توجه شما